

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Vliv slev na dani z příjmů na čistou mzdu u zdravotně
postižených zaměstnanců**

Viktorie Ullmannová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Viktorie Ullmannová

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Vliv slev na dani z příjmů na čistou mzdu u zdravotně postižených zaměstnanců

Název anglicky

The influence of income tax relief to net pay of employees with disabilities

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je vyhodnocení vlivu slev na dani na čistý příjem u zdravotně postižených obyvatel. Na základě zpracovaného přehledu zákonných podmínek budou vyhodnoceny varianty podle výše hrubého příjmu a zpracován přehled daňových úlev v komparaci s vybraným státem EU.

Metodika

Rešeršní část bakalářské práce bude zpracována prostřednictvím kompilace podkladů získaných z odborné literatury, právních předpisů a dalších relevantních zdrojů.

V praktické části bakalářské práce budou vytvořeny modelové příklady výpočtu čisté mzdy s poskytováním slev u zdravotně postižených obyvatel a jejich vývoj za posledních 10-15 let. Na základě získaných výsledků bude vyhodnocen vývoj poskytovaných slev na výši čistého příjmu zdravotně postižených.

Situace bude komparována s vybraným státem EU.

Doporučený rozsah práce

35 – 45 stran

Klíčová slova

daň z příjmů, sleva na dani, zdravotně postižení občané, čistá mzda, zaměstnanci,

Doporučené zdroje informací

ČESKO. Práce a mzdy 4-5/2020 – Zdravotně postižené osoby – zvýšení příspěvku. 2020. ISBN 9771801993099

ČESKO. Pracovní podmínky osob se zdravotním postižením. Praha: Key publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-022-4.

DUŠEK, J. Daně z příjmů přehledy, daňové a účetní tabulky. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1048-3.

MARKOVÁ, H. Daňové zákony 2020. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1333-0

ZAJÍČKOVÁ, M. Základ daně z příjmů a DPH ve vybraných státech EU. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-87576-21-2.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jitka Šišková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 19. 2. 2021

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vliv slev na dani z příjmů na čistou mzdu u zdravotně postižených zaměstnanců" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 7. března 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jitce Šiškové, PhD. za odborné vedení, vstřícný přístup, ochotu, věcné připomínky a čas, který mi věnovala při zpracování bakalářské práce.

Vliv slev na dani z příjmů na čistou mzdu u zdravotně postižených zaměstnanců

Abstrakt

Tato bakalářská práce je vypracována na téma slev na dani z příjmů a jejich vlivu na čistou mzdu u zdravotně postižených zaměstnanců v České republice. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy z oblasti mezd a daní a dále jsou zde zmíněny právní normy, kterých se problematika daní a mezd týká. Na základě těchto poznatků jsou v praktické části vytvořeny modelové příklady pro výpočet čisté mzdy. Cílem práce je vyhodnocení vlivu daňových slev na výši čisté mzdy u zdravotně postižených zaměstnanců v období mezi roky 2006–2021. Modelové příklady jsou vytvořeny pro zaměstnance, který uplatňuje základní slevu na poplatníka, je mu přiznána invalidita druhého stupně a má nárok na daňové zvýhodnění nejprve na jedno a následně i na druhé vyživované dítě. V závěrečné části práce je komparován vývoj vybraných slev na dani a na základě porovnání modelových příkladů je zhodnocen vliv daňových slev na čistou mzdu.

Klíčová slova: mzda, čistá mzda, slevy na dani, daň, daň z příjmů, zaměstnanec, postižení, zdravotní postižení, poplatník, daňové zvýhodnění

The influence of income tax relief to net pay of employees with disabilities

Abstract

The bachelor thesis elaborates the matter of tax allowances and their influence on the take-home pay of physically disabled employees in the Czech Republic. In the theoretical part, basic terms with reference to wages and taxes are explained. Additionally, legal standards dealing with wages and taxes are discussed. Based on this knowledge, example models for calculating the take-home pay are made in the practical part. The goal of the thesis is to evaluate the influence of tax allowances on the amount of take-home pay of physically disabled employees throughout the years 2006-2021. Example models are made for employees who apply for basic tax allowance, is recognized with the second degree of disability, and qualifies for tax allowance for one and consequently two dependent children. In the final part, the development of chosen tax allowances is compared. Furthermore, the influence of tax allowances on the take-home pay is evaluated based on the example models.

Keywords: wage, take-home pay, tax allowances, tax, tax income, employee, handicap, disabilities, taxpayer, tax allowance

Obsah

1	Úvod	5
2	Cíl práce a metodika	6
2.1	Cíl práce	6
2.2	Metodika	6
3	Teoretická východiska.....	8
3.1	Příjmy, odvody ze mzdy a slevy na dani.....	8
3.1.1	Příjmy.....	8
3.1.2	Odvody ze mzdy	11
3.1.3	Slevy na dani.....	12
3.2	Daň.....	17
3.2.1	Druhy daní	18
3.2.2	Daň z příjmů	18
3.3	Zdravotní postižení.....	20
3.3.1	Definice osoby se zdravotním postižením	20
3.3.2	Dělení zdravotního postižení	21
3.3.3	Průkaz osoby se zdravotním postižením.....	21
3.3.4	Invalidita	22
3.3.5	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	23
4	Vlastní práce	24
4.1	Vývoj slev na dani z příjmů	24
4.2	Modelové příklady	27
4.3	Vyhodnocení vlivu slev na čistou mzdu zaměstnance	43
4.4	Komparace se Slovenskou republikou	44
5	Výsledky a diskuze.....	46
5.1	Zhodnocení výsledků	46
6	Závěr.....	47
7	Zdroje	48

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj daňového zvýhodnění v letech 2006–2021	25
Graf 2 Vývoj slevy na poplatníka	26
Graf 3 Vývoj vlivu slev na čistou mzdu	43

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled slev na dani v období 2006–2021 v Kč	24
Tabulka 2 Průměrná hrubá mzda v letech 2006–2021	27
Tabulka 3 Tabulka pro výpočet daně z příjmů v roce 2006	28
Tabulka 4 Slevy na dani v období 2006–2007	28
Tabulka 5 Slevy na dani v období 2008–2009	30
Tabulka 6 Slevy na dani v roce 2010.....	31
Tabulka 7 Slevy na dani v roce 2011.....	33
Tabulka 8 Slevy na dani v období 2012–2014	34
Tabulka 9 Slevy na dani v roce 2015.....	35
Tabulka 10 Slevy na dani v roce 2016.....	36
Tabulka 11 Slevy na dani v roce 2017.....	37
Tabulka 12 Slevy na dani v období 2018–2020	38
Tabulka 13 Slevy na dani v roce 2021	40
Tabulka 14 Přehled vybraných slev na dani v SR v letech 2016–2021	45

1 Úvod

V současné době se na území České republiky nachází více než 30 % obyvatel, kteří mají určitou formu zdravotního postižení. Z toho téměř 70 % jsou osoby nezaměstnané, které pobírají invalidní důchod. Invalidní osoby jsou oproti zdravým lidem značně znevýhodněné a hůře nachází uplatnění na trhu práce. Jedním z cílů současné společnosti je více začlenit osoby se zdravotním postižením do činností běžného života, zejména potom do pracovního procesu. Jakmile se zdravotně postižená osoba začlení do pracovního procesu, vzniká jí povinnost odvádět daň z příjmů.

Daň je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová platba, kterou jsou povinni odvádět všichni zaměstnanci. Za předpokladu dodržení zákonných podmínek, si zaměstnanci mohou daňovou povinnost snížit o tzv. slevy na dani. Určité slevy je možné uplatnit při ročním zúčtování daně z příjmů fyzických osob a některé je možné uplatnit už v měsíčních daňových zálohách.

Daňové slevy a daňová zvýhodnění ovlivňují výši čisté mzdy u zdravotně postižených zaměstnanců. Vývoj těchto slev za uplynulých 15 let by měl poskytovat zdravotně postiženým osobám optimalizaci jejich čistého příjmu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je vyhodnocení vlivu slev na dani na čistý příjem u zdravotně postižených obyvatel. Na základě zpracovaného přehledu zákonných podmínek budou vyhodnoceny varianty podle výše hrubého příjmu a zpracován přehled daňových úlev.

2.2 Metodika

Rešeršní část bakalářské práce bude zpracována prostřednictvím kompilace podkladů získaných z dostupné odborné literatury, právních předpisů a dalších relevantních zdrojů. Budou zde vysvětleny termíny z oblasti mezd a daní a následně popsány pojmy, které se týkají zdravotního postižení.

V praktické části bakalářské práce budou vytvořeny modelové příklady výpočtu čisté mzdy s poskytováním daňových slev u zdravotně postižených obyvatel a jejich vývoj v letech 2006–2021. Modelové příklady budou vytvořeny pro konkrétní roky či časová období a při výpočtech bude vždy použita průměrná hrubá mzda zjištěná v daném roce. Příklady budou modelovány pro zdravotně postiženého zaměstnance, který uplatňuje základní slevu na poplatníka a je mu přiznána invalidita druhého stupně. V letech 2006–2014 bude mít nárok na daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě a od roku 2015 bude zvýhodnění využívat i na druhé vyživované dítě. U jednotlivých příkladů bude vždy uvedeno, jaký procentuální vliv mají slevy na vypočítanou čistou mzdu.

Poslední příklad bude vymodelován pro účely zjištění přesné výše hrubé mzdy, kterou si osoba se zdravotním postižením může vydělat, aby uplatnila daňové slevy ve výši celé zálohy na daň. Bude vytvořen pro zaměstnance, který uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka a slevu na invaliditu druhého stupně.

Na základě získaných výsledků bude zhodnocen vývoj slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění a dále bude vyhodnocen vliv uplatňovaných slev na výši čistého příjmu zdravotně postiženého zaměstnance.

Situace bude komparována se Slovenskou republikou. Pro porovnání budou použity pouze vybrané slevy, které ovlivňují měsíční čistou mzdu zaměstnance. Bude zde zachycen vývoj nezdanitelné části základu daně na poplatníka a daňového bonusu na dítě v různých věkových kategoriích. Následně bude porovnán s vývojem základní slevy na poplatníka a daňovým zvýhodněním na dítě v České republice.

3 Teoretická východiska

Teoretická část práce se zabývá vymezením právních norem a základních pojmů zvoleného tématu. Jsou zde vysvětleny termíny z oblasti mezd a daní a následně popsány pojmy, které se týkají zdravotního postižení.

3.1 Příjmy, odvody ze mzdy a slevy na dani

3.1.1 Příjmy

Pod pojmem příjem se rozumí peněžní tok neboli cash flow, při kterém dochází k reálnému přírůstku peněžních prostředků. Příjmy lze rozdělit do několika skupin.

Druhy příjmů

Příjmy od zaměstnavatele

Těmito příjmy se rozumí příjmy ze závislé činnosti, kterými jsou například peněžní příjmy z pracovně-právního poměru, příjmy z dohod či příjmy z vykonané práce pro danou společnost.

Příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti

Mezi tento druh se řadí zejména příjmy ze živnosti, z podnikání podle zvláštních předpisů, příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z výkonu nezávislého povolání. Dále jsou zde zařazeny také příjmy z prodeje přebytků z vlastního hospodářství a z autorských práv.

Příjmy z pronájmu

Dalším druhem je tzv. příjem z pronájmů. Tento příjem lze získat pronájmem například nemovitosti, bytu či movité věci jiné osobě.

Příjmy z kapitálového majetku

Do příjmů z kapitálového majetku lze zařadit například dividendy, úroky z vkladů nebo výnosy z cenných papírů.

Příjmy z dávek sociální podpory

Tento druh příjmu je možné získat buď formou peněžních dávek, nebo formou služeb. Nedílnou součástí sociálního zabezpečení je důchodové zabezpečení, podpora v nezaměstnanosti, nemocenské pojištění a dávky státní sociální podpory.

Ostatní příjmy

Mezi ostatní příjmy, které navyšují majetek, lze zařadit například příjmy z příležitostného nájmu movitých věcí, z převodu cenných papírů či nemovitých věcí, příjmy ze zděděných práv, podíly, různé výhry v loteriích, soutěžích a slosováních a mnoho dalších. (Zákon č. 586/1992 Sb., 2021)

Mzda

Každému zaměstnanci náleží odměna za vykonanou práci. Odměna může být ve formě mzdy, platu nebo odměny z dohody.

- Mzda – peněžitá odměna za vykonanou práci v podnikovém sektoru.
- Plat – peněžitě plnění poskytované zaměstnavatelem, kterým je, dle zákoníku práce, stát, územní samosprávný celek, státní fond, příspěvková organizace, školská právnická osoba zřízená Ministerstvem školství nebo regionální rada regionu soudržnosti.
- Odměna z dohody – peněžitá odměna poskytovaná na základě dohody o provedení práce (DPP) nebo dohody o pracovní činnosti (DPČ).

Zákoník práce definuje mzdu jako peněžitě plnění a plnění peněžitě hodnoty poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. (Zákoník práce, 2021) Její výše závisí na složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, dále na obtížnosti pracovních podmínek, na pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků.

Minimální mzda

Jedná se o nejnižší povolenou výši odměny, kterou je zaměstnavatel povinen poskytnout svým zaměstnancům. Do výše minimální mzdy se nezahrnují odměny za práci přesčas, příplatky za práci ve svátky, za práci v noci, o víkendu a za práci ve ztíženém pracovní prostředí. Pokud vypočítaná vyplacená mzda nedosáhne stanoveného minima, zaměstnavatel musí zaměstnanci rozdíl doplatit.

Od 1. ledna 2021 je v České republice stanovena výše minimální mzdy na částku 15 200 Kč za kalendářní měsíc, tedy na 90,50 Kč na hodinu (pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin).

Zaručená mzda

Na zaručenou mzdu má zaměstnanec právo dle uzavřeného pracovněprávního vztahu. Zaručená mzda však nesmí být nižší než stanovená minimální mzda.

Struktura mzdy

Základní mzda

Základní mzda je pevně daná částka za vykonanou práci, která je stanovena v pracovní smlouvě. Základní mzda může mít následující formy:

- Časová – časová mzda se získá jako součin hodinového mzdového tarifu a počtu odpracovaných hodin.
- Úkolová – v tomto případě je zaměstnanci přidělena odměna za počet odevzdaných výrobků nebo provedených operací, vynásobený stanovenou sazbou.
- Podílová – výše podílové mzdy je závislá na produktivitě společnosti. Zaměstnanec je odměňován na základě podílové sazby například na tržbách nebo na obratu.
- Kombinovaná – mzda je kombinací výše zmíněných forem.

Hrubá mzda

Hrubá mzda představuje částku základní mzdy, navýšenou o nenárokové neboli pohyblivé složky mzdy. K základní mzdě mohou být přičteny příplatky, odměny, prémie, osobní ohodnocení, náhrady mzdy, doplatky nebo podíly na hospodářském výsledku.

Čistá mzda

Čistá mzda se vypočítá z hrubé mzdy, od které jsou odečteny zákonné srážky a odvody. Za zákonné srážky jsou považovány zdravotní pojištění, sociální pojištění a daň z příjmů fyzických osob.

Částka k výplatě

Částka k výplatě je reálná suma, která je vyplacena zaměstnanci za odvedenou práci. Jedná se o vypočítanou čistou mzdu, která může být následně snižena o ostatní srážky nebo naopak navýšená o náhradu mzdy v době nemoci.

3.1.2 Odvody ze mzdy

Odvody ze mzdy jsou povinné, zákonem stanovené částky, které hradí každý zaměstnanec. Řadí se mezi ně zdravotní pojištění, sociální pojištění a záloha na daň z příjmů. Část těchto odvodů je zaměstnancům strhávána ze mzdy a část je hrazena zaměstnavatelem.

Zdravotní pojištění

Každá osoba v České republice má povinnost být zdravotně pojištěná. Právní úpravu pojištění lze nalézt v zákoně č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a v zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Zdravotní pojištění slouží k proplácení lékařské péče, lázeňských pobytů a léků. Pojistné ve výši 13,5 % se dělí na dvě části a jako vyměřovací základ slouží hrubá mzda zaměstnance.

Dvě třetiny, tedy 9 %, hradí zaměstnavatel a zbylá třetina, 4,5 %, je zaměstnanci odečtena přímo z hrubé mzdy. Celková částka zdravotního pojištění je odváděna příslušné zdravotní pojišťovně.

Sociální pojištění

Další zákonnou srážkou, která se odečítá zaměstnanci z hrubé mzdy, je sociální pojištění. Sociální pojištění upravuje zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Základními složkami sociálního pojištění jsou důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Výše pojištění, které se odečítá zaměstnanci z hrubé mzdy činí 6,5 %. Zaměstnavatel poté odvádí pojistné ve výši 24,8 % z vyměřovacího základu zaměstnance. Celková částka sociálního pojištění je odváděna České správě sociálního zabezpečení.

Záloha na daň z příjmů

Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů představovala do loňského roku tzv. superhrubá mzda. Pod pojmem superhrubá mzda se rozumí součet hrubé mzdy a zdravotního a sociálního pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance. Od roku 2021 se výše zálohy na daň z příjmů počítá z hrubé mzdy.

Daňová záloha se vypočítá jako 15 % z hrubé mzdy, zaokrouhlené na celé stokoruny nahoru. Následně je záloha snížena o základní slevu na poplatníka, o slevy na dani podle § 35ba zákona o daních z příjmů a o daňové zvýhodnění podle § 35c. (Zákon č. 586/1992 Sb., 2021)

3.1.3 Slevy na dani

Podmínky k uplatnění slev na dani jsou stanoveny zákonem o dani z příjmů. Slevu na dani lze uplatnit do výše stanovené daně z příjmů. Zákon o daních z příjmů umožňuje poplatníkům některé slevy a daňové zvýhodnění uplatnit poměrnou částkou za každý měsíc příslušného zdaňovacího období, ve kterém mu nárok vznikl.

Slevy na dani u fyzických osob

Slevy na dani smí využít poplatníci, kteří splnili a doložily zákonem stanovené podmínky, a mohou si tak snížit svou daňovou povinnost.

Jednou z hlavních podmínek, aby mohl poplatník využít v průběhu zdaňovacího období slevu na dani a daňové zvýhodnění, je podepsání prohlášení poplatníka neboli prohlášení k dani z příjmů. Zákon zakazuje mít toto prohlášení podepsané v jednom měsíci u více zaměstnavatelů.

Slevy lze rozdělit do čtyř kategorií na absolutní, relativní, standartní a nestandardní.

a) Absolutní

Absolutní slevy jsou takové slevy, které jsou stanovené pevnou částkou.

b) Relativní

Při určení relativních slev jde o stanovení podílu, který sníží částku daně. Tento podíl bývá zpravidla vyjádřen v procentech.

c) Standardní

Jedná se o pevné částky, které jsou dané zákonem. Mezi tyto slevy se řadí například slevy na poplatníka, na manžela/ku, nebo na invaliditu. Některé slevy lze za zdaňovací období uplatnit pouze jednou a některé lze využít jako vypočítané zálohy na daň, kdy se využije 1/12 z částky, která je uvedena v zákoně.

d) Nestandardní

Za nestandardní slevy lze považovat prokazatelné výdaje, které zcela nebo zčásti snižují částku daně. (Vančurová & Láchová, 2014)

Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se poplatníkům může za zdaňovací období snížit daň o následující slevy:

- základní slevu
- slevu na manžela
- základní slevu na invaliditu
- rozšířenou slevu na invaliditu
- slevu na držitele průkazu ZTP/P
- slevu na studenta
- slevu na umístění dítěte
- slevu na evidenci tržeb

Slevy pro fyzické osoby se zdravotním postižením

Zákon o daních z příjmů dále vymezuje slevy pro poplatníky daně, kteří jsou zároveň držitelé průkazu OZP (osoby se zdravotním postižením). Po splnění stanovených podmínek si může poplatník s průkazem OZP snížit částku daně o následující slevy:

- Základní sleva na poplatníka 27 840 Kč (měsíčně 2 320 Kč).
- 24 840 Kč (měsíčně 2 070 Kč) na manželku/manžela, žijící s poplatníkem ve společné domácnosti. Tato sleva lze uplatnit pouze v případě, že manžel či manželka nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč. Částka 24 840 Kč se dále zvyšuje na dvojnásobek, pokud je manžel či manželka držitelem/kou průkazu ZTP/P.
- Daň z příjmů se sníží o 2 520 Kč (měsíčně 210 Kč), pokud poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu I. či II. stupně.

- Daň z příjmů se sníží o 5 040 Kč (měsíčně 420 Kč) v případě, že poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu III. stupně.
- Daň z příjmů se sníží o 16 140 Kč (měsíčně 1 345 Kč) u poplatníků, kteří jsou držitelé průkazu ZTP/P.
- Daňové zvýhodnění na vyživované dítě, které žije s poplatníkem ve společné domácnosti, činí 15 204 Kč (měsíčně 1 267 Kč) na první dítě, 19 404 Kč (měsíčně 1 617 Kč) na druhé dítě a 24 204 Kč (měsíčně 2 017 Kč) na třetí a další dítě. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se daňové zvýhodnění na dvojnásobek.

Daňové zvýhodnění

Dle § 35c zákona o daních z příjmů má poplatník možnost využít tzv. daňové zvýhodnění, díky kterému si může snížit vypočtenou daň. Poplatník musí být v tomto případě daňovým rezidentem členského státu EU nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor a součet všech jeho příjmů získaných na území České republiky musí představovat nejméně 90 % ze všech příjmů. Veškeré příjmy, které poplatník získal v zahraničí, prokazuje potvrzením zahraničního správce daně.

Toto zvýhodnění je možné uplatnit, jestliže vyživuje jedno nebo více dětí, které žijí s poplatníkem ve společné domácnosti. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, daňové zvýhodnění je dvojnásobné. Výše zvýhodnění je následující:

- 15 204 Kč ročně na jedno dítě (1 267 Kč měsíčně)
- 19 404 Kč ročně na druhé dítě (1 617 Kč měsíčně)
- 24 204 Kč ročně na třetí a každé další dítě (2 017 Kč měsíčně)

Zvýhodnění je možné využít buďto jednou za celé zdaňovací období, nebo při snížení měsíčních záloh. Pokud je v jedné rodině více poplatníků, daňové zvýhodnění smí uplatnit pouze jeden z nich. Zákon umožňuje využít jednu ze tří následujících forem uplatnění:

- Sleva na dani – tuto slevu může poplatník uplatnit maximálně do výše vypočítané daně, která je snižena o slevy. Pokud však nastane situace, že je daňové zvýhodnění vyšší než stanovená daň, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem.

- Daňový bonus – poplatník má možnost uplatnit daňový bonus, pokud za zdaňovací období dosáhl příjmů alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, v případě měsíčního uplatnění musí mít příjem ve výši ½ minimální mzdy. Roční stanovená hranice pro uplatnění daňového bonusu činí minimálně 100 Kč a maximálně 60 300 Kč.
- Sleva na dani a daňový bonus

Slevy pro zaměstnavatele při zaměstnávání osob zdravotně postižených

Aby se osoby se zdravotním postižením měly možnost více začlenit do “normálního“ života, stanovuje zákon o daních z příjmů slevy pro zaměstnavatele, které tyto osoby zaměstnají. Výše slevy závisí na velikosti zdravotního postižení a na počtu odpracovaných hodin vzhledem k pracovní době stanovené zákoníkem práce. Při výpočtu daně z příjmů si zaměstnavatelé mohou snížit daňový základ o:

- Částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením (s výjimkou zaměstnanců s těžším zdravotním postižením) a poměrnou část z této částky, je-li výsledkem průměrného ročního přepočteného počtu těchto zaměstnanců desetinné číslo.
- Částku 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením a poměrnou část z této částky, je-li výsledkem průměrného ročního přepočteného počtu těchto zaměstnanců desetinné číslo.

Při výpočtu slevy na dani je důležité znát tzv. průměrný roční přepočtený stav zaměstnanců. Musí se vždy vypočítat zvlášť pro zaměstnance se zdravotním postižením a zvlášť pro zaměstnance s těžším zdravotním postižením. Výsledek se následně zaokrouhlí na dvě desetinná místa. Vzorec pro výpočet vypadá následovně:

$$\text{Průměrný přepočtený stav zaměstnanců} = \frac{\text{Celkový počet odpracovaných hodin OZP}}{\text{Celkový roční fond pracovní doby}}$$

Celkový počet odpracovaných hodin osob zdravotně postižených

Jedná se o počet odpracovaných hodin, který zaměstnancům se zdravotním postižením vyplývá z rozvržení pracovní doby nebo individuálně sjednané pracovní doby v rámci trvání pracovního poměru. Do délky pracovního poměru není započtena mateřská nebo rodičovská dovolená zaměstnance, služba v ozbrojených silách, výkon civilní služby a dlouhodobé uvolnění pro výkon veřejné funkce. Celkový počet hodin se následně snižuje o neodpracované hodiny z důvodu:

- a) neomluvené nepřítomnosti v práci
- b) nenapracovaného pracovního volna poskytnutého zaměstnavatelem bez náhrady mzdy
- c) dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, za niž nepřísluší náhrada mzdy nebo nemocenské dávky

Celkový roční fond pracovní doby

Celkový roční fond pracovní doby představuje počet hodin, které by měl za příslušný kalendářní rok odpracovat zaměstnanec s plnou pracovní dobou. Fond pracovní doby si stanovuje každý zaměstnavatel individuálně, avšak ve většině případů se používá osmihodinová denní pracovní doba, která se vynásobí počtem pracovních dnů v daném roce, tedy číslem 251. Výsledný roční fond je potom 2 008 hodin.

3.2 Daň

Daň lze charakterizovat jako povinnou, zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová. (Vančurová & Láchová, 2014) Hlavními funkcemi daní jsou funkce:

a) Fiskální

Jedná se o primární a historicky nejstarší funkci daní. Fiskální funkce znamená, že se daně stávají příjmem veřejného rozpočtu státu.

b) Alokační

Tato funkce představuje schopnost použít daňové prostředky tam, kde stát usoudí, že jsou třeba. Může například poskytovat zvýhodnění prostřednictvím daňových úlev (tzv. nepřímou daňovou úlevu) nebo usměrnit preference spotřebitelů.

c) Redistribuční

Díky této funkci jsou daně vhodným nástrojem pro zmírnění rozdílů v důchodech jednotlivých subjektů. Daně se ve větší míře vybírají od bohatších osob, což umožňuje státu, prostřednictvím transferů, zvyšovat příjmy chudším osobám.

d) Stabilizační

Prostřednictvím stabilizační funkce mohou daně přispívat například ke zmírňování opakujících se výkyvů v ekonomice. V období příznivého vývoje ekonomiky daně přerozdělují do rozpočtů vyšší díl a zároveň dělají rezervu. Na druhou stranu v období stagnace pomáhají ekonomiku nastartovat.

e) Stimulační

Daně jsou zpravidla vnímány jako újma peněz a subjekty jsou schopny udělat vše, aby svou daňovou povinnost omezily. Stimulační funkce znamená, že stát subjektům poskytuje různé formy daňových úspor nebo je naopak vystavuje vyššímu zdanění.

3.2.1 Druhy daní

Legislativa České republiky rozděluje daně do dvou základních kategorií, na daně přímé a nepřímé.

Přímé daně

Přímé daně jsou příjmem veřejného rozpočtu a daňový poplatník je hradí sám. Do této skupiny daní jsou zahrnuty daně důchodové (daň z příjmů právnických osob, daň z příjmů fyzických osob a daň z hazardních her) a majetkové (daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a daň silniční).

Nepřímé daně

Oproti tomu nepřímé daně nehradí poplatník přímo, ale jsou zahrnuty v cenách produktů, služeb a zboží. Povinnost odvodu tedy připadá na výrobce, prodejce nebo poskytovatele služeb. Patří sem daň z přidané hodnoty, daň spotřební a daň ekologická. Mezi nepřímé daně dále řadíme cla a místní poplatky.

3.2.2 Daň z příjmů

Daň z příjmů lze definovat jako přímou daň, jejímž předmětem jsou příjmy ze závislé činnosti, samostatné činnosti, kapitálového majetku, nájmu a příjmy z ostatních zdrojů. Právní úpravu této daně nalezneme v zákoně č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů.

Plátcem daně z příjmů jsou fyzické i právnické osoby, které mají povinnost podávat každý rok přiznání. Podle zákona činí v České republice daň z příjmů fyzických osob 15 % a daň z příjmů právnických osob 19 %.

Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob představuje 15% část příjmů, které jsou ekonomicky aktivní osoby povinny odvádět státu. Základem daně jsou příjmy poplatníka, které ve zdaňovacím období přesáhly výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů. (Zákon č. 586/1992 Sb., 2021)

Poplatník daně

Zákon dělí poplatníka daně z příjmů fyzických osob na daňového rezidenta a nerezidenta. Daňovým rezidentem je osoba, která má na území České republiky bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje (minimálně 183 dní v kalendářním roce). V tomto případě se poplatníkům zdaňují nejen příjmy, které mají v České republice, ale také všechny další příjmy ze zahraničí.

Pokud je poplatník daňovým nerezidentem, tzn. že na území České republiky nemá bydliště a převážně se zde nezdržuje, zdaňují se mu pouze příjmy, které získal v ČR.

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou podle §3 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů:

- příjmy ze závislé činnosti
- příjmy ze samostatné činnosti
- příjmy z kapitálového majetku
- příjmy z nájmu
- ostatní příjmy

3.3 Zdravotní postižení

V roce 2014 počet osob se zdravotním postižením překročil hranici jednoho milionu (konkrétně 1 077 673). To znamená, že osoby, které jsou evidovány jako zdravotně postižené, tvoří více jak 10 % z celkové populace České republiky. (ČSÚ, 2014) Zdravotní postižení s sebou nese mnoho omezení, které si zdraví lidé často neumí představit.

3.3.1 Definice osoby se zdravotním postižením

Definice pojmu osoba se zdravotním postižením se v různých případech liší.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se pod pojmem „zdravotní postižení“ rozumí tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby. Pokud se tedy jedná o člověka, který je kvůli svému zdravotnímu stavu odkázán na pomoc jiné osoby, stává se podle výše zmíněného zákona zdravotně postiženým.

Zdravotní pojištění

Oblast zdravotního pojištění (tj. Ministerstvo zdravotnictví České republiky a jednotlivé zdravotní pojišťovny) definuje tento pojem jako stav závažného a trvalého snížení funkční schopnosti vzniklého v důsledku úrazu, nemoci či vrozené vady.

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti

§67 odst. 2 a 3. zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vymezuje osobu se zdravotním postižením jako osobu, které byla přiznána invalidita I., II., nebo III. stupně, osobu zdravotně znevýhodněnou a dále pak fyzické osoby, které byly orgánem sociálního zabezpečení posouzeny, že již nejsou invalidní, a to po dobu 12 měsíců ode dne tohoto posouzení. Občanům, kteří jsou podle tohoto zákona zdravotně postiženými, se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce.

Zákon dále definuje osobu zdravotně znevýhodněnou jako fyzickou osobu, která má zachovanou schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovně začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat, jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. (Zákon č. 435/2004 Sb., 2021)

Pro účely tohoto zákona se za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav považuje zdravotní stav trvající déle než jeden rok a podstatně omezující tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti, a tím také schopnost pracovního uplatnění.

Pedagogické hledisko

Z pedagogického hlediska lze za osoby s postižením považovat všechny děti, mladé lidi a dospělé, kteří jsou v učení, sociálním chování, v komunikaci a řeči nebo v psychomotorických schopnostech tak omezeni, že jejich spoluúčast na životě ve společnosti je podstatně ztížena. Toto hledisko se uplatňuje zejména u dětí, které potřebují speciální pedagogickou podporu.

3.3.2 Dělení zdravotního postižení

Je mnoho způsobů, jak zdravotní postižení klasifikovat. Hlavní rozdělení je podle doby vzniku, podle druhu a podle stupně. (Krhutová, 2013)

- Podle druhu – smyslové, tělesné, mentální a duševní, kombinované a vnitřní
- Podle doby vzniku – vrozené a získané
- Podle stupně – lehké, středně těžké, těžké a velmi těžké

3.3.3 Průkaz osoby se zdravotním postižením

Česká republika umožňuje občanům se zdravotním postižením zažádat si na úřadu práce o tzv. průkaz pro osoby se zdravotním postižením. Právní úpravu průkazu, včetně vymezení osob, které na něj mají nárok, lze nalézt v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Tento zákon mimo jiné také upravuje příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku.

Průkaz osoby se zdravotním postižením je určen pro osoby starší 1 roku, které trpí tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Dále na něj mají nárok osoby s poruchou autistického spektra. Na základě možnosti pohybu a schopnosti orientace jsou osobám přiděleny tyto průkazy:

- TP (těžké postižení)
- ZTP (zvlášť těžké postižení)
- ZTP/P (zvlášť těžké postižení s průvodcem)

3.3.4 Invalidita

Invaliditu lze definovat jako pokles pracovní schopnosti, který je zapříčiněn dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podmínky přiznání invalidity upravuje zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění.

O přiznání invalidity rozhoduje posudkový lékař okresní správy sociálního zabezpečení. Ten hodnotí zdravotní stav posuzované osoby na základě přiložené lékařské zprávy od ošetřujícího lékaře. Aby byla jedinci přiznána invalidita, je potřeba splnit následující podmínky:

- nedosažení věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let
- získání invalidity prvního, druhého nebo třetího stupně
- získání pojištění po potřebnou dobu nebo vznik invalidity následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání
- nesplnění podmínek nároku na starobní důchod podle ustanovení § 29
- nedosažení důchodového věku v případě, že byl přiznán starobní důchod podle ustanovení § 31 (Zákon č. 155/1995 Sb., 2021)

Zákon o důchodovém pojištění rozlišuje, na základě míry poklesu pracovní schopnosti jedince, tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla:

- nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně
- nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně
- nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně

Doba, po kterou je pobírán invalidní důchod III. stupně, se jedincům částečně započítává do doby pojištění. Podle zákona mají osoby možnost přivýdělku, ale jelikož je III. stupeň invalidity spojován převážně s velkým a závažným zdravotním omezením, nepředpokládá se, že by jejich výdělky byly vysoké.

3.3.5 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Dle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se pod pojmem osoba se zdravotním postižením rozumí jedinec, který byl orgánem sociálního zabezpečení uznán:

- a) invalidním ve třetím stupni
- b) invalidním v prvním nebo druhém stupni
- c) zdravotně znevýhodněným

Podle tohoto zákona musí každý zaměstnavatel, který zaměstnává více než 25 zaměstnanců v pracovním poměru, zaměstnávat také osoby se zdravotním postižením. Povinný podíl zaměstnaných zdravotně postižených jedinců činí 4 % a zaměstnavatel může tuto povinnost plnit následujícími způsoby:

- zaměstnáním v pracovním poměru
- odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů, se kterými Úřad práce uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele, nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům nebo odebíráním výrobků nebo služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou OSVČ a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám
- odvodem do státního rozpočtu (Zákon č. 435/2004 Sb., 2021)

Pokud zaměstnavatel nesplňuje svou povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením nebo od nich odebírat výrobky či služby, musí realizovat odvody do státního rozpočtu. Za každou osobu se zdravotním postižením, kterou by měl zaměstnávat, má povinnost odvést 2,5násobek průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství.

4 Vlastní práce

V této části práce budou vytvořeny modelové příklady výpočtu čisté mzdy s poskytováním slev u zdravotně postižených obyvatel. Bude zde znázorněn jejich vývoj v rozmezí let 2006–2021 a zároveň bude vyhodnoceno, jaký vliv slevy mají na čistou mzdu zaměstnance.

4.1 Vývoj slev na dani z příjmů

Následující tabulka zobrazuje kompletní přehled jednotlivých částek slev na dani z příjmů a jejich vývoj v období mezi lety 2006–2021.

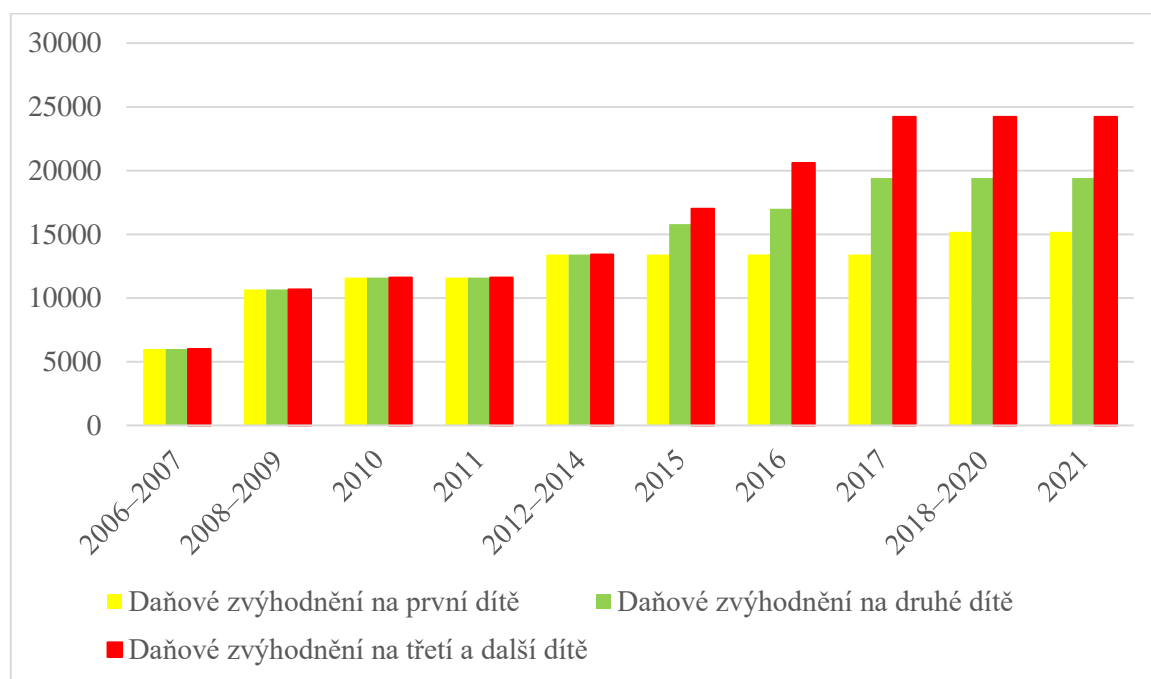
Tabulka 1 Přehled slev na dani v období 2006–2021 v Kč

	2006– 2007	2008– 2009	2010	2011	2012– 2014	2015	2016	2017	2018– 2020	2021
Sleva na poplatníka	7 200	24 840	24 840	23 640	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	27 840
Sleva na manžela/ku	4 200	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Základní sleva na invaliditu	1 500	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520
Rozšířená sleva na invaliditu	3 000	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	9 600	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140
Daňové zvýhodnění na první dítě	6 000	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	13 404	15 204	15 204
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	6 000	10 680	11 604	11 604	13 404	15 804	17 004	19 404	19 404	19 404
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	6 000	10 680	11 604	11 604	13 404	17 004	20 604	24 204	24 204	24 204

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky jasně vyplývá, že největší změnu ve výši slev lze pozorovat na daňovém zvýhodnění, konkrétně na daňovém zvýhodnění na druhé a třetí a další vyživované dítě. Nejvyšších hodnot dosáhly částky daňového zvýhodnění v roce 2018 a od té doby se nezměnily (viz graf č. 1).

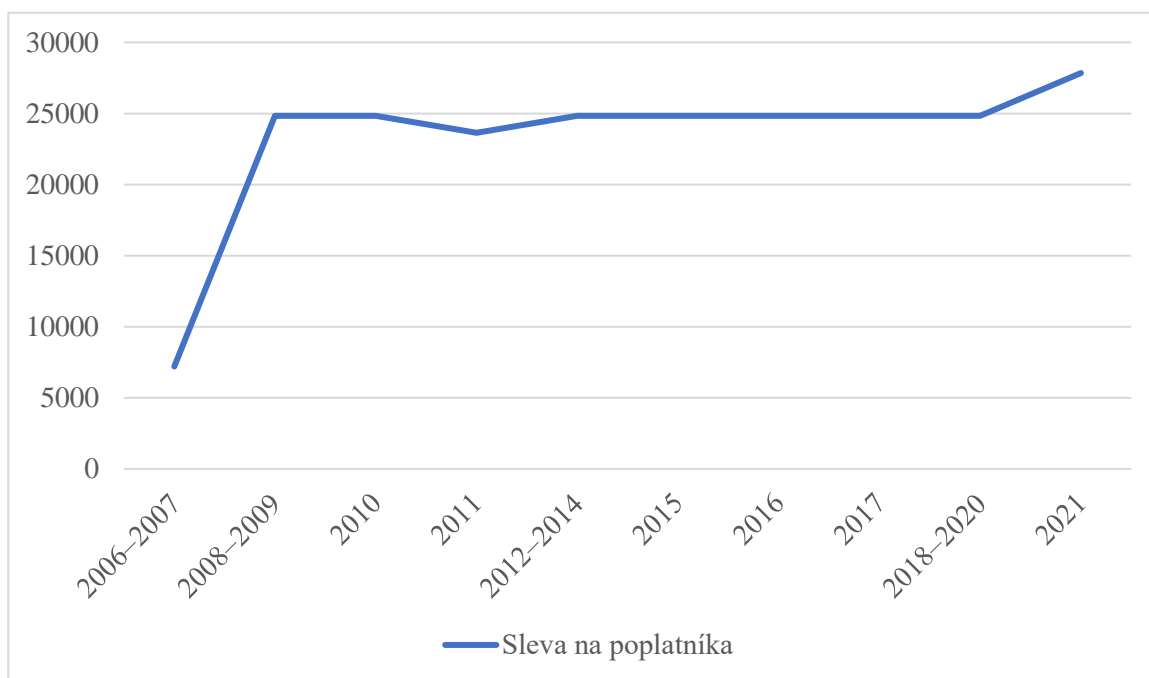
Graf 1 Vývoj daňového zvýhodnění v letech 2006–2021

Zdroj: vlastní zpracování

Další slevou, ve které nastala v průběhu let změna, je základní sleva na poplatníka. V roce 2011 přišlo nejprve její snížení, které přišlo v důsledku povinnosti placení tzv. povodňové stokoruny měsíčně. Druhá a prozatím také poslední změna nastala v roce 2021, kdy došlo k jejímu zvýšení o 250 Kč měsíčně (viz graf č. 2).

Graf 2 Vývoj slevy na poplatníka

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Modelové příklady

Na modelových příkladech bude znázorněn výpočet čisté mzdy a přepočítán vliv slev na dani ve vybraných letech. Pro výpočet bude vždy použita průměrná hrubá mzda zjištěná v daném roce (viz tabulka č. 2).

Tabulka 2 Průměrná hrubá mzda v letech 2006–2021

Rok	Průměrná hrubá mzda v Kč
2006	19 546
2007	20 957
2008	22 592
2009	23 344
2010	23 864
2011	24 455
2012	25 067
2013	25 035
2014	25 768
2015	26 591
2016	27 764
2017	29 638
2018	32 051
2019	34 111
2020	34 611
2021	35 441

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

V letech 2006–2014 budou příklady modelovány pro zaměstnance, který uplatňuje základní slevu na poplatníka a je mu přiznána invalidita druhého stupně. Navíc využívá slevu na jedno vyživované dítě, které s ním žije ve společné domácnosti. V příkladech od roku 2015 bude následně využívat slevu i na druhé vyživované dítě. Poslední příklad bude vymodelován pro zaměstnance, který uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka a slevu na invaliditu druhého stupně.

Ke každému příkladu bude vytvořena tabulka, ve které budou znázorněny částky slev na dani pro konkrétní rok či časové období. V tabulce budou slevy uvedeny v ročních částkách a v modelových příkladech na výpočet čisté mzdy bude použita vždy jejich 1/12.

2006–2007

V letech 2006–2007 se způsob výpočtu čisté mzdy lišil od toho, který se používá v dnešní době. Oproti jednotné sazbě daně z příjmů fyzických osob, která v současnosti činí 15 %, byly dříve stanoveny čtyři daňová pásma a čtyři různé sazby daně. Daňová sazba závisela na základu daně, sníženém o 8 % na sociálním pojištění a 4,5 % na zdravotním pojištění. Daňová pásma a základy pro výpočet daně z příjmů jsou znázorněny v následující tabulce (viz tabulka č. 3). Pro výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů je použita 1/12 těchto hodnot.

Tabulka 3 Tabulka pro výpočet daně z příjmů v roce 2006

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121 000	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., 2021).

Následující tabulka zobrazuje výši slev na dani z příjmů v letech 2006–2007.

Tabulka 4 Slevy na dani v období 2006–2007

	2006–2007
Sleva na poplatníka	7 200 Kč
Sleva na manžela/ku	4 200 Kč
Základní sleva na invaliditu	1 500 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	3 000 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	9 600 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

První modelový příklad představuje zaměstnanec, který v roce 2006 pobírá hrubou mzdu ve výši 19 546 Kč.

- Hrubá mzda = 19 546 Kč
- Zdravotní pojištění (4,5 %) = 880 Kč
- Sociální pojištění (8 %) = 1 564 Kč

Po odečtení částek zdravotního a sociálního pojištění od hrubé mzdy vznikne základ pro výpočet zálohy na daň.

- Základ pro zálohu daně = 17 102 Kč

Částka 17 102 Kč ukazuje, že se v tomto případě jedná o druhé daňové pásmo a bude zde použita sazba 19 %. Dále se od základu daně, zaokrouhleného na celé stokoruny nahoru, odečte 1/12 přesahujícího základu, tedy částka 10 100 Kč (1/12 ze 121 200 Kč) a výsledek se vynásobí sazbou 19 %. V poslední fázi výpočtu zálohy na daň se k výsledku 1 349 Kč přičte 1 212 Kč, což je 1/12 ze zákonem stanovené částky 14 544 Kč.

- Záloha na daň = 2 561 Kč
- Sleva na poplatníka = 600 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 125 Kč
- Daňové zvýhodnění na dítě = 500 Kč

Od zálohy na daň se následně odečtou veškeré měsíční slevy, které poplatník uplatňuje.

- Záloha na daň po slevách = 1 336 Kč

Čistá mzda se získá odečtením zálohy na daň po slevách od základu daně.

- Čistá mzda = 15 766 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 15 766 Kč.

Pokud by poplatník neuplatňoval žádnou z výše uvedených slev, jeho čistá mzda by činila 14 541 Kč. Z toho vyplývá, že díky uplatnění slev na dani bude zaměstnanci na čisté mzdě vyplaceno o 8,4 % více.

2008–2009

V roce 2008 vstoupila v platnost tzv. reforma veřejných financí a s ní také novela zákona č. 586/1992, o daních z příjmů. Díky této reformě nastala změna ve výpočtu čisté mzdy. Oproti předchozím letům, kdy byla základem pro výpočet zálohy na daň z příjmů hrubá mzda snížená o platby na sociální a zdravotní pojištění, od roku 2008 se základem pro výpočet stala tzv. superhrubá mzda. Tou se rozumí hrubá mzda zvýšená o částky zdravotního a sociálního pojištění, které je zaměstnavatel povinen hradit za své zaměstnance.

Další významnou změnou bylo zrušení daňových pásem a stanovení jednotné sazby 15 %. V neposlední řadě došlo k výraznému zvýšení jednotlivých slev na dani z příjmů (viz tabulka č. 5).

Tabulka 5 Slevy na dani v období 2008–2009

	2008–2009
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	10 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Další příklad představuje zaměstnanec, který v roce 2008 vydělává hrubou mzdu ve výši 22 592 Kč.

- Hrubá mzda = 22 592 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 017 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (8 %) = 1 808 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %) = 2 033 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (26 %) = 5 874 Kč

Základ pro zálohu na daň neboli superhrubá mzda se získá součtem hrubé mzdy a zdravotním a sociálním pojištěním, které je hrazeno zaměstnavatelem.

- Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda) = 30 499 Kč

Superhrubá mzda se následně zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru a vynásobí sazbou 15 %. Tím se získá částka zálohy na daň z příjmů.

- Záloha na daň = 4 575 Kč
- Sleva na poplatníka = 2 070 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na dítě = 890 Kč

Od zálohy na daň se následně odečtou veškeré měsíční slevy, které poplatník uplatňuje.

- Záloha na daň po slevách = 1 405 Kč

Čistá mzda se nyní získá odečtením částek sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnanec a zálohy na daň po slevách od hrubé mzdy.

- Čistá mzda = 18 362 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 18 362 Kč.

V případě, že by poplatník neuplatňoval žádnou slevu na dani, jeho čistá mzda by činila 15 192 Kč. Díky uplatnění slev bude zaměstnanci na čisté mzdě vyplaceno o 20,8 % více.

2010

V tomto období se výše slev na dani z příjmů téměř neliší od předchozích let. Jediným rozdílem, který lze zmínit, je zvýšení daňového zvýhodnění na dítě, které činí 11 604 Kč.

Tabulka 6 Slevy na dani v roce 2010

	2010
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	11 604 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Významnější změnu lze však pozorovat ve výši sociálního pojištění, které oproti minulým rokům kleslo z 24 % na 21,5 %. Sociální pojištění hrazené zaměstnancem se snížilo z 8 % na 6,5 % a sociální pojištění, které je zaměstnavatel povinen odvádět za zaměstnance kleslo z 26 % na 25 %.

Následující příklad představuje zaměstnance, který v roce 2010 pobírá hrubou mzdu ve výši 23 864 Kč.

• Hrubá mzda	= 23 864 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %)	= 1 074 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %)	= 1 552 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %)	= 2 148 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %)	= 5 966 Kč
• Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda)	= 31 978 Kč
• Záloha na daň	= 4 800 Kč
• Sleva na poplatníka	= 2 070 Kč
• Základní sleva na invaliditu	= 210 Kč
• Daňové zvýhodnění na dítě	= 967 Kč
• Záloha na daň po slevách	= 1 553 Kč
• Čistá mzda	= 19 685 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 19 685 Kč.

Pokud by poplatník neuplatňoval výše uvedené slevy na dani, jeho čistá mzda by činila 16 438 Kč. Z toho vyplývá, že se díky uplatnění slev na dani zaměstnanci zvýší konečná částka k výplatě o 19,8 %.

2011

V roce 2011 došlo ve slevách na dani z příjmů pouze k jedné viditelné změně. Základní sleva na poplatníka klesla na částku 23 640 Kč. Oproti předchozímu roku byla snížena o tzv. povodňovou stokorunu měsíčně, která byla určena na odstranění následků povodní ze srpna 2010 a jako rezerva pro případ povodní v následujících letech.

Šlo pouze o jednorázové snížení slevy na poplatníka a v dalších letech se vrátila na původních 24 840 Kč.

Tabulka 7 Slevy na dani v roce 2011

	2011
Sleva na poplatníka	23 640 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	11 604 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Další příklad představuje zaměstnanec v roce 2011, který pobírá hrubou mzdu ve výši 24 455 Kč.

• Hrubá mzda	= 24 455 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %)	= 1 101 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %)	= 1 590 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %)	= 2 201 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %)	= 6 114 Kč
• Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda)	= 32 770 Kč
• Záloha na daň	= 4 920 Kč
• Sleva na poplatníka	= 1 970 Kč
• Základní sleva na invaliditu	= 210 Kč
• Daňové zvýhodnění na dítě	= 967 Kč
• Záloha na daň po slevách	= 1 773 Kč
• Čistá mzda	= 19 991 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 19 991 Kč.

V případě, že by poplatník neuplatnil ani jednu slevu na dani, jeho čistá mzda by činila 16 844 Kč. Díky uplatnění slev bude zaměstnanci na čisté mzdě vyplaceno o 18,7 % více.

2012–2014

Co se týče slev na dani z příjmů v letech 2012–2014, došlo v tomto období pouze k jedné změně, a to k navýšení daňového zvýhodnění z původní hodnoty 11 304 Kč na částku 13 404 Kč.

Tabulka 8 Slevy na dani v období 2012–2014

	2012–2014
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	13 404 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tento příklad je vymodelován pro rok 2014 a představuje zaměstnance, který pobírá hrubou mzdu ve výši 25 768 Kč.

- Hrubá mzda = 25 768 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 160 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %) = 1 675 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %) = 2 319 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %) = 6 442 Kč
- Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda) = 34 529 Kč
- Záloha na daň = 5 190 Kč
- Sleva na poplatníka = 2 070 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na dítě = 1 117 Kč
- Záloha na daň po slevách = 1 793 Kč
- Čistá mzda = 21 140 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 21 140 Kč.

Bez uplatnění slev by byla zaměstnanci vyplacena čistá mzda ve výši 17 743 Kč. Z toho vyplývá, že díky slevám na dani obdrží zaměstnanec o 19,1 % vyšší čistou mzdu.

2015

Zatímco doposud byla stanovena jednotná sleva 13 404 Kč za každé vyživované dítě, které žije s poplatníkem ve společné domácnosti, od roku 2015 se výše slevy liší podle toho, zdali se jedná o první, druhé nebo třetí a další dítě. U druhého vyživovaného dítěte se roční sleva zvýšila na 15 804 Kč a u třetího a dalšího dítěte na 17 004 Kč.

Tabulka 9 Slevy na dani v roce 2015

	2015
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	13 404 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	15 804 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	17 004 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Následující příklad představuje zaměstnance v roce 2015, který pobírá hrubou mzdu ve výši 26 591 Kč a oproti minulým letům začal v tomto roce uplatňovat daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, které s ním žijí ve společné domácnosti.

- Hrubá mzda = 26 591 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 197 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %) = 1 729 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %) = 2 393 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %) = 6 648 Kč
- Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda) = 35 632 Kč
- Záloha na daň = 5 355 Kč
- Sleva na poplatníka = 2 070 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na první dítě = 1 117 Kč
- Daňové zvýhodnění na druhé dítě = 1 317 Kč

- Záloha na daň po slevách = 641 Kč
- Čistá mzda = 23 024 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 23 024 Kč.

Pokud by poplatník neuplatňoval výše uvedené slevy na dani, jeho čistá mzda by byla 18 310 Kč. Díky uplatnění slev na dani se zaměstnanci zvýší konečná částka k výplatě o 25,7 %.

2016

V roce 2016 se opět zvýšila sleva u druhého a třetího a dalšího vyživovaného dítěte. U druhého dítěte se roční sleva zvýšila na 17 002 Kč a u třetího a dalšího dítěte na 20 604 Kč.

Tabulka 10 Slevy na dani v roce 2016

	2016
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	13 404 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	17 004 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	20 604 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad představuje zaměstnance, který v roce 2016 pobírá hrubou mzdu ve výši 27 764 Kč.

- Hrubá mzda = 27 764 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 250 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %) = 1 805 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %) = 2 499 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %) = 6 941 Kč
- Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda) = 37 204 Kč
- Záloha na daň = 5 595 Kč

- Sleva na poplatníka = 2 070 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na první dítě = 1 117 Kč
- Daňové zvýhodnění na druhé dítě = 1 417 Kč
- Záloha na daň po slevách = 781 Kč
- Čistá mzda = 23 928 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 23 928 Kč.

V případě, že by poplatník neuplatnil ani jednu slevu na dani, jeho čistá mzda by činila 19 114 Kč. Díky uplatnění slev bude zaměstnanci na čisté mzdě vyplaceno o 25,2 % více.

2017

Stejně jako v předešlých dvou letech, i v roce 2017 nastala pouze jediná změna ve slevách na dani z příjmů, a to zvýšení slevy na druhé a třetí a další dítě. Sleva na druhé dítě vzrostla na 19 404 Kč a sleva na třetí a další dítě na stoupla na částku 24 204 Kč.

Tabulka 11 Slevy na dani v roce 2017

	2017
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	13 404 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	24 204 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Další příklad představuje zaměstnanec v roce 2017, který pobírá hrubou mzdu ve výši 29 638 Kč.

- Hrubá mzda = 29 638 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 334 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %) = 1 927 Kč

- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %) = 2 668 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (25 %) = 7 410 Kč
- Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda) = 39 716 Kč
- Záloha na daň = 5 970 Kč
- Sleva na poplatníka = 2 070 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na první dítě = 1 117 Kč
- Daňové zvýhodnění na druhé dítě = 1 617 Kč
- Záloha na daň po slevách = 956 Kč
- Čistá mzda = 25 421 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 25 421 Kč.

Pokud by poplatník neuplatňoval výše uvedené slevy na dani, jeho čistá mzda by byla 20 407 Kč. Z toho vyplývá, že se díky uplatnění slev na dani zvýší zaměstnanci konečná částka k výplatě o 24,6 %.

2018–2020

V roce 2018 došlo k navýšení daňového zvýhodnění na první dítě, které vzrostlo na částku 15 204 Kč. Další nepatrnou změnu lze pozorovat v roce 2019, kdy se upravila výše sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem za své zaměstnance. Sociální pojištění kleslo z původních 25 % na 24,8 %.

Tabulka 12 Slevy na dani v období 2018–2020

	2018–2020
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	24 204 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tento příklad je vymodelován pro rok 2020 a představuje zaměstnance, který pobírá hrubou mzdu ve výši 34 611Kč.

• Hrubá mzda	= 34 611 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %)	= 1 558 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %)	= 2 250 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %)	= 3 115 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (24,8 %)	= 8 584 Kč
• Základ pro zálohu daně (Superhrubá mzda)	= 46 310 Kč
• Záloha na daň	= 6 960 Kč
• Sleva na poplatníka	= 2 070 Kč
• Základní sleva na invaliditu	= 210 Kč
• Daňové zvýhodnění na první dítě	= 1 267 Kč
• Daňové zvýhodnění na druhé dítě	= 1 617 Kč
• Záloha na daň po slevách	= 1 796 Kč
• Čistá mzda	= 29 007 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 29 007 Kč.

Bez uplatnění slev by byla zaměstnanci vyplacena čistá mzda ve výši 23 843 Kč. Z toho vyplývá, že díky slevám na dani obdrží zaměstnanec o 21,7 % vyšší čistou mzdu.

2021

V roce 2020 byl schválen zákon č. 609/2020 Sb., díky kterému se od roku 2021 mění výpočet čisté mzdy. Zásadní a také největší změnou je zrušení superhrubé mzdy. Základem pro výpočet daně z příjmů se nově stala hrubá mzda, zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru.

Dalším rozdílem, oproti předešlým rokům, je zvýšení základní slevy na poplatníka, která vzrostla na částku 27 840 Kč. Poslední významnou změnou je zavedení další sazby daně ve výši 23 %. Tato sazba je určena pro základ daně přesahující 48násobek průměrné mzdy. Pro rok 2021 je 48násobek průměrné mzdy stanoven částkou 1 701 168 Kč (141 764 Kč měsíčně).

Tabulka 13 Slevy na dani v roce 2021

	2021
Sleva na poplatníka	27 840 Kč
Sleva na manžela/ku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	24 204 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad představuje zaměstnance, který v roce 2021 pobírá hrubou mzdu ve výši 35 441 Kč.

- Hrubá mzda = 35 441 Kč
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %) = 1 595 Kč
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (8 %) = 2 304 Kč

Základem pro výpočet zálohy na daň je hrubá mzda, tedy částka 35 441 Kč, zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru.

- Základ pro zálohu daně = 35 500 Kč

Základ daně se následně vynásobí sazbou 15 %. Tím se získá výše zálohy na daň z příjmů.

- Záloha na daň = 5 325 Kč
- Sleva na poplatníka = 2 320 Kč
- Základní sleva na invaliditu = 210 Kč
- Daňové zvýhodnění na první dítě = 1 267 Kč
- Daňové zvýhodnění na druhé dítě = 1 617 Kč

Od zálohy na daň se následně odečtou veškeré měsíční slevy, které poplatník uplatňuje.

- Záloha na daň po slevách = 0 Kč

Díky tomu, že je daňové zvýhodnění na první a druhé dítě vyšší než vypočtená záloha na daň, poplatníkovi se žádná záloha na daň nestrhává. Částka, o kterou daňové zvýhodnění převyšuje zálohu na daň, dostane zaměstnanec zpět od státu ve formě daňového bonusu.

- Daňový bonus = 89 Kč

Čistá mzda se získá odečtením částek sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnanec, od hrubé mzdy. Dále se odečte záloha na daň po slevách, případně přičte daňový bonus.

- Čistá mzda = 31 631 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 31 631 Kč.

V případě, že by poplatník neuplatňoval žádnou slevu na dani, jeho čistá mzda by činila 26 217 Kč. Díky uplatnění slev bude zaměstnanci na čisté mzdě vyplaceno o 20,1 % více.

Minimální hrubá mzda pro uplatnění celé výše slev

Na posledním příkladu je znázorněno, jaká je částka hrubé mzdy, kterou si osoba se zdravotním postižením může vydělat, aby uplatnila slevy v celé výši zálohy na dani.

Příklad představuje zaměstnance v roce 2021, který pobírá hrubou mzdu ve výši 16 800 Kč. Pro tento modelový příklad uplatňuje zaměstnanec základní slevu na poplatníka a je mu přiznána invalidita druhého stupně.

• Hrubá mzda	= 16 800 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %)	= 756 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (6,5 %)	= 1 092 Kč
• Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %)	= 1 512 Kč
• Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (24,8 %)	= 4 167 Kč
• Základ pro zálohu daně	= 16 800 Kč
• Záloha na daň	= 2 520 Kč
• Sleva na poplatníka	= 2 320 Kč
• Základní sleva na invaliditu	= 210 Kč
• Záloha na daň po slevách	= 0 Kč
• Čistá mzda	= 14 952 Kč

Zaměstnanci je vyplacena částka 14 952 Kč.

V tomto případě je součet slev na dani 2 530 Kč a poplatník slevy využil v celé výši zálohy na dani. Pokud by se však jednalo o zaměstnance, který místo základní slevy na invaliditu uplatňuje například slevu na držitele průkazu ZTP/P, součet slev by se zvýšil na částku 3 665 Kč. Tím pádem by součet slev převyšoval zálohu na daň o 1 145 Kč. Jelikož se však nejedná o daňové zvýhodnění na dítě, nelze uplatnit daňový bonus a částku, o kterou slevy převyšují zálohu na daň, není možné poplatníkovi vrátit.

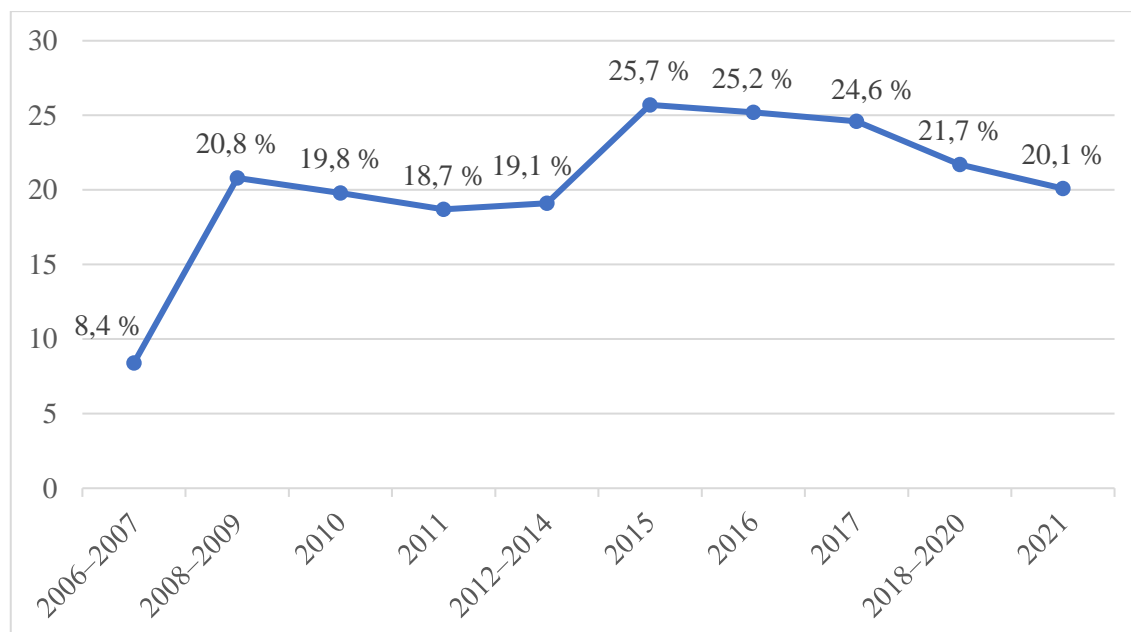
4.3 Vyhodnocení vlivu slev na čistou mzdu zaměstnance

V následujícím grafu je zachycen vývoj vypočítaného vlivu slev na dani z příjmů na čistou mzdu zaměstnance (viz graf č. 3). Největší nárůst lze pozorovat mezi prvním a druhým časovým úsekem, kdy, jak už bylo řečeno, došlo ke změně způsobu při výpočtu čisté mzdy a k velkému navýšení částek jednotlivých slev.

Další velký nárůst nastal mezi lety 2014 a 2015, kdy poplatník začal uplatňovat slevu na druhé vyživované dítě.

Od té doby má vývoj vlivu slev spíše klesající tendenci, a to zejména z toho důvodu, že ačkoli roste průměrná hrubá mzda zaměstnance, výše slev na dani z příjmů zůstává stejná.

Graf 3 Vývoj vlivu slev na čistou mzdu

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Komparace se Slovenskou republikou

Způsob výpočtu čisté mzdy se na Slovensku mírně liší. Hlavní rozdíl lze pozorovat u daňové sazby, která je pro slovenské zaměstnance dvojnásobná. Z té části daně, která nepřesáhne 176,8násobek částky platného životního minima (včetně), je daň vypočtena sazbou 19 %. Z částky, která přesahuje 176,8násobek životního minima je sazba daně 25 %.

Slovenský zákon nepoužívá pojem daňové slevy, ale nezdanitelné části daně. Oproti daňovým slevám, které se odečítají od vypočtené zálohy na daň, nezdanitelné části daně se odečítají již od základu daně.

V roce 2021 mohou slovenští poplatníci uplatňovat následující slevy:

- Nezdanitelnou část základu daně na poplatníka
- Nezdanitelnou část základu daně na manžela/ku
- Nezdanitelnou část základu daně v hodnotě příspěvků na doplňkové důchodové spoření a na doplňkové důchodové spoření v zahraničí.

Jedinou nezdanitelnou částí základu daně, kterou smí zaměstnanec uplatňovat měsíčně, je nezdanitelná část základu daně na poplatníka. Oproti České republice, kde se základní sleva na poplatníka v rozmezí let 2008–2020 téměř nezměnila, se nezdanitelná část základu daně na poplatníka od roku 2017 stále navyšuje (viz tabulka č. 14).

Další položka, která vstupuje do výpočtu čisté mzdy, je daňový bonus. Daňový bonus má v tomto případě stejnou funkci jako v České republice. Až do roku 2018 byla částka daňového bonusu stejná pro každé vyživované dítě. Následně v roce 2019 nastala změna a výše bonusu se začala lišit pro děti ve věku 0–6 let a pro děti starší 6 let. Poslední změna nastala v roce 2021, kdy byla přidána třetí věková kategorie pro děti od 15 let. Podobně jako v České republice, tak i na Slovensku má daňový bonus na dítě rostoucí tendenci (viz tabulka č. 14).

Tabulka 14 Přehled vybraných slev na dani v SR v letech 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nezdanitelná část základu daně na poplatníka	3 803,33 €	3 803,33 €	3 830,02 €	3 937,35 €	4 414,2 €	4 511,43 €
Daňový bonus na dítě do 6 let	256,92 €	256,92 €	258,72 €	532,08 €	545,28 €	557,28 €
Daňový bonus na dítě nad 6 let	256,92 €	256,92 €	258,72 €	266,04 €	272,64 €	437,64 €
Daňový bonus na dítě nad 15 let	256,92 €	256,92 €	258,72 €	266,04 €	272,64 €	278,68 €

Zdroj: vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuze

5.1 Zhodnocení výsledků

Na základě výsledků modelových příkladů lze říct, že vliv daňových slev má v posledních letech klesající tendenci. Tento pokles je zapříčiněn tím, že přestože dochází k navyšování hrubé mzdy, výše jednotlivých slev se od roku 2008 téměř nezměnila. V minulých letech došlo pouze k postupnému zvyšování daňového zvýhodnění na děti. Od roku 2015 se postupně navýšilo daňové zvýhodnění na druhé a třetí a další dítě a od roku 2018 se vzrostlo také daňové zvýhodnění na první dítě.

Z výsledků modelových příkladů tedy vyplývá, že pokud bude trend nárůstu hrubé mzdy pokračovat a daňové slevy budou mít stále stagnující tendenci, vliv těchto slev na čistou mzdu bude i nadále klesat.

Přestože se Česká republika už několik let nachází v období ekonomického růstu, je pozoruhodné, že některé daňové slevy, například slevy na invaliditu či sleva na držitele průkazu ZTP/P, jsou od roku 2008 stále stejné. V důsledku poklesu vlivu daňových slev na čistou mzdu zaměstnance by mělo být zváženo, zda nepřizpůsobit slevy na dani tak, aby odpovídaly rostoucí tendenci hrubé mzdy.

Na posledním modelovém příkladu bylo znázorněno, jakou výši hrubé mzdy by si měl zaměstnanec uplatňující základní slevu na poplatníka a slevu na invaliditu druhého stupně vydělat, aby využil daňové slevy v celé výši zálohy na dani. V návaznosti na tento modelový příklad by mělo být zváženo, zda je možné zavést daňový bonus také pro osoby se zdravotním postižením, jako je tomu i v případě daňového zvýhodnění. V takovém případě by osoby uplatňující slevu na invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně nebo slevu na držitele průkazu ZTP/P, měly nárok na vyplacení daňového bonusu. Nárok na vyplacení daňového bonusu vznikne za předpokladu, že při výpočtu čisté mzdy nastane situace, kdy bude součet uplatněných slev převyšovat částku zálohy na dani. Částka, o kterou výše slev převyší zálohu na dani, bude vrácena zaměstnanci formou daňového bonusu.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce je vyhodnotit vliv slev na dani z příjmů na výši čisté mzdy u zdravotně postižených zaměstnanců v období mezi roky 2006–2021. Na základě výsledků modelových příkladů je vypočítán vliv daňových slev a daňového zvýhodnění na čistou mzdu u zdravotně postiženého zaměstnance.

V práci je zmapován vývoj daňových slev za uplynulých 15 let. Z tabulek, které zobrazují výši slev v jednotlivých obdobích jasně vyplývá, že největší vývoj lze pozorovat na daňovém zvýhodnění na první, druhé a třetí a další dítě.

Na grafovém znázornění lze pozorovat klesající tendenci vývoje vlivu daňových slev, která je zapříčiněna navyšováním hrubé mzdy a zároveň stagnací slev na dani. Bude-li trend nárustu hrubé mzdy pokračovat a daňové slevy budou stále stejné, vliv těchto slev na čistou mzdu bude i nadále klesat.

V závěrečné části práci jsou získané výsledky porovnány se Slovenskou republikou. Pro účely komparace je zpracována tabulka s vývojem vybraných slev na dani na Slovensku za posledních pět let. Z výsledků lze říct, že podobně jako v České republice, i na Slovensku lze pozorovat rostoucí tendenci zejména u částek daňového zvýhodnění.

Na základě zjištěných poznatků lze konstatovat, že přestože se průměrné mzdy v posledních 15 letech téměř zdvojnásobily, slevy na dani z příjmů u zdravotně postižených zaměstnanců jsou již několik let stejné, a tedy se snižuje jejich vliv na výši čistého příjmu. Řešením by bylo zajištění zvyšování slevy na invaliditu v návaznosti na zvyšování průměrné mzdy a současně také zavedení daňového bonusu i pro slevy na invaliditu. Takovýmto způsobem bude mít daňová podpora ze strany státu efektivní účinek.

7 Zdroje

Literatura

ČESKO. Práce a mzdy 4-5/2020 - Zdravotně postižené osoby – zvýšení příspěvku. 2020. ISBN 9771801993099

ČESKO. Pracovní podmínky osob se zdravotním postižením. Praha: Key publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-022-4.

DUŠEK, J. Daně z příjmů přehledy, daňové a účetní tabulky. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1048-3.

DUŠEK, J. Daně z příjmů 2017: přehledy, daňové a účetní tabulky. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0421-5.

KRHUTOVÁ, L. Sociální práce a lidé se zdravotním postižením. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. ISBN 978-80-7464-290-6.

MARKOVÁ, H. Daňové zákony 2020. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1333-0

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR. 12. Aktualizované vydání. Praha: 1.VOX a.s., 2014. ISBN 978-80-87480-23-6.

ZAJÍČKOVÁ, M. Základ daně z příjmů a DPH ve vybraných státech EU. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-87576-21-2.

Internetové zdroje

BENKO, Ján. Daňový bonus v roce 2016. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2015 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2016>

BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Daň z příjmů fyzických osob po reformě: Všichni stejně?. In: Podnikatel.cz* [online]. Internet Info, 2007 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-prijmu-fyzickych-osob-po-reforme/>

ČERNEGOVÁ, Anna. Daňový bonus na dítě v roce 2018. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2018 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2018>

ČERNEGOVÁ, Anna. Daňový bonus na diet'a v roku 2019. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2019 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2019>

ČERNEGOVÁ, Anna. Daňový bonus na diet'a v roku 2021. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2020 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-na-dieta-2021>

ČESKO. Úz č. 45/2006 Sb., zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-45>

ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

ČESKO. Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

ČESKO. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ČESKO. Zákon č. 589/1992 Sb., České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>

ČESKO. Zákon č. 592/1992 Sb., České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 1. 2021].

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

ČESKO. Zákon č. 609/2020 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-609>

Český statistický úřad: Osoby se zdravotním postižením. In: *Czso.cz* [online]. 2014 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/23205346/csu_tk_zdravi_prezentace.pdf/d9f2bf1d-30e5-4d0c-87e5-b75230475b4f?version=1.0

Český statistický úřad: Průměrná hrubá měsíční mzda. In: *Czso.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prumerna-hruba-mesicni-mzda-graf>

[graf](https://www.czso.cz/csu/czso/prumerna-hruba-mesicni-mzda-graf)

Český statistický úřad: Výběrové šetření osob se zdravotním postižením VŠPO 13. In: *Czso.cz* [online]. 2014 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/20543019/k3_260006-14_1.pdf/4384f318-fcae-4a20-941c-33f10d5a6324?version=1.0

Český statistický úřad: Ženy a muži v hl. m. Praze. In: *Czso.cz* [online]. 2018 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/91606749/3302381905.pdf/f4077003-3b40-4318-ac98-1a142e6ebd2c?version=1.5>

DĚRGEL, Martin. Slevy na dani u právnických a fyzických osob. In: *Du.cz* [online].

Praha: © Dashöfer Holding, 2020 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z:

<https://www.du.cz/33/slevy-na-dani-u-pravnickych-a-fyzickych-osob-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EgZ84NRgrmuX3QrrmAHliVA/>

Funkce daní. In: *Profispolecnosti.cz* [online]. © ARSYLINE, 2017 [cit. 2021-01-25].

Dostupné z: <https://www.profispolecnosti.cz/cs/vedeni-ucetnictvi/funkce-dani/a-1444/>

GOLA, Petr. Jak vysoké jsou mzdy a zdanění práce na Slovensku?. In: *e15.cz* [online].

CZECH NEWS CENTER, 2019 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z:

<https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/jak-vysoke-jsou-mzdy-a-zdaneni-prace-na-slovensku-1362239>

HAAS KUBÁTOVÁ, Alena. Pravidla zaměstnávání osob se zdravotním postižením. In: Portal.pohoda.cz [online]. © STORMWARE s.r.o, 2019 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/mzdy-a-prace/pravidla-zamestnavani-osob-se-zdravotnim-postizeni/>

Invalidní důchody podrobně. In: Cssz.cz [online]. © Česká správa sociálního zabezpečení, 2010 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/invalidni-duchody-podrobne>

KUČEROVÁ, Dagmar. *Daňové slevy se v roce 2015 mění*. In: *Podnikatel.cz* [online]. Internet Info, 2015 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/danove-slevy-se-v-roce-2015-meni/>

MĚŘÍČOVÁ, Lucie. Jaké jsou rozdíly v daňových odpočtech a slevách v Česku a na Slovensku?. In: *Finance.cz* [online]. Internet Info, 2019 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/521655-danove-odpocety-cesko-slovensko/>

Minimální mzda. In: Mpsv.cz [online]. ČESKO: © Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/minimalni-mzda>

PŘÍJEM (INCOME) – ManagementMania.com.[online]. [cit. 17.10.2018]. Dostupné z WWW: <https://managementmania.com/cs/prijem>

SOLÍKOVÁ, Veronika. Daňový bonus na diet'a v roku 2020. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2019 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-dieta-2020>

ŠUTYOVÁ, Zuzana. Daňový bonus v roku 2017. In: *Podnikajte.sk* [online]. Podnikajte.sk, 2017 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2017>